

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії

Київського інституту банківської справи

Л.І. Тутік

13 березня 2014 року

ПРОГРАМА

фахового екзамену

для конкурсного відбору вступників

для здобуття освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавр

на основі отриманого раніше диплому молодшого спеціаліста

за спеціальністю 071 Облік і оподаткування (6.030509 «Облік і аудит»)

на денну форму навчання

Київ 2017

Укладачі:

Мельник М.М., к.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Київського інституту банківської справи

Корніюк Г.В., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Київського інституту банківської справи

Рецензенти:

Калюга Є.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Національного університету біоресурсів і природокористування України

Петрук О.М., д.е.н., професор, директор Інституту обліку і фінансів Житомирського державного технологічного університету

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Київського інституту банківської справи 5 лютого 2017 року (протокол № 8).

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії Київського інституту банківської справи 13 березня 2017 року (протокол № 7).

ЗМІСТ

Вступ	стор. 4
Зміст програми	5
Список рекомендованих джерел	17
Порядок проведення та критерії оцінювання вступного фахового випробування	19

ВСТУП

Мета вступного екзамену – визначення рівня підготовленості абітурієнтів, які мають диплом за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, бакалавра (спеціаліста) за іншим напрямом підготовки.

Цілі та задачі проведення вступного екзамену – визначення теоретичних та практичних знань, навичок абітурієнтів як фахівців бакалаврського рівня.

Характеристика змісту програми

Програму вступних іспитів скомпоновано за темами, які створені згідно з нормативними дисциплінами «Освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів» спеціальності для дисципліни «Облік і аудит». Екзаменаційне завдання містить теоретичну частину, подану у формі тестування і практичну частину, що надана практичним завданням. Така структура екзаменаційного завдання дозволить перевірити знання абітурієнтів з дисципліни, їх уміння використовувати теоретичні основи та принципи бухгалтерського обліку, методи обґрунтувань і розрахунків, тощо.

Вступне випробування базується на вимогах до знань та вмінь випускника освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр (молодший спеціаліст) і включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійно-практичної підготовки:

1. Бухгалтерський облік.
2. Фінансовий облік I
3. Економічний аналіз.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Київського інституту банківської справи.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 1. Бухгалтерський облік, його суть і характеристика

Загальне поняття про облік. Виникнення та роль бухгалтерського обліку в суспільстві. Місце обліку в системі управління. Бухгалтерський облік як наука, його зв'язок з іншими науками. Бухгалтерський облік як інформаційна база управління підприємством. Види бухгалтерського обліку: фінансовий, управлінський облік, податковий облік. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Основні принципи та вимоги до бухгалтерського обліку та фінансової звітності: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність тощо. Облікові вимірники. Облікова політика. План рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Поняття та економічна характеристика предмету бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку: господарські засоби та джерела їх утворення; господарські процеси; господарські операції. Залежність об'єктів бухгалтерського обліку від галузевих особливостей господарства і форми власності.

Класифікація господарських засобів за складом, розміщенням та функціональною участю в процесі діяльності. Класифікація господарських засобів за джерелами утворення, формування та цільовим призначенням.

Загальна характеристика методу бухгалтерського обліку. Залежність методу бухгалтерського обліку від особливостей його предмету, задач та вимог до нього.

Тема 3. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання

Методичні прийоми бухгалтерського обліку. Елементи (складові частини) методу бухгалтерського обліку: документація; інвентаризація; оцінка; калькуляція; рахунки; подвійний запис; бухгалтерський баланс; звітність.

Взаємозв'язок та взаємна обумовленість елементів методу бухгалтерського обліку. Зв'язок предмета і метода бухгалтерського обліку.

Тема 4 Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття бухгалтерських рахунків, їх структура та призначення. Синтетичні та аналітичні рахунки. Класифікація рахунків за структурою і призначенням.

Подвійний запис, його суть та значення. Види бухгалтерських проведення.

Класифікація рахунків за економічним змістом та відображення у Плані рахунків бухгалтерського обліку.

Узагальнення даних поточного обліку в оборотній відомості та методика її складання.

Тема 5 Документація, інвентаризація

Місце і роль первинного обліку в системі бухгалтерського обліку підприємства. Класифікація первинних документів. Основні вимоги до змісту та оформлення первинних облікових документів.

Групування первинних документів за призначенням, за способом використання, за змістом, за місцем складання, за порядком складання.

Групування бухгалтерських документів за характером відображення господарських операцій. Вимоги до первинних документів на етапі фіксації господарських операцій. Перевірка первинних документів за суттю і правильністю визначення суми господарської операції, опрацювання первинних документів у бухгалтерії. Організація документообігу.

Сутність і необхідність інвентаризації. Мета, завдання, види інвентаризації. Організація інвентаризації. Перелік випадків коли проведення інвентаризації є обов'язковим. Результати інвентаризації та їх оформлення.

Тема 6. Оцінка і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Роль і призначення вартісної оцінки об'єктів бухгалтерського обліку. Вимоги, що висуваються до оцінки: реальність (адекватність), доречність, своєчасність, обачність та єдність. Принципи оцінки та її місце у формуванні інформаційної системи бухгалтерського обліку. Види оцінок та оцінка об'єктів обліку.

Калькуляція в системі бухгалтерського обліку. Калькулювання як спосіб групування витрат для визначення собівартості продукції, робіт, послуг. Методи калькуляції та її види. Калькуляція фактичної собівартості як один із варіантів оцінки продукції, робіт, послуг.

Тема 7. Облік основних господарських процесів

Облік процесу придбання (заготівлі) предметів праці (запасів). Відображення в обліку споживання запасів. Принципи організації аналітичного обліку запасів. Облік та списання транспортно-заготівельних витрат. Загальна схема обліку придбання (заготівлі) предметів праці (запасів) та їх споживання.

Облік процесу виробництва. Поняття про виробничі витрати. Класифікація виробничих витрат за елементами та статтями калькуляції. Рахунки для обліку виробничих витрат. Методи розподілу непрямих витрат. Відображення в обліку випуску та оприбуткування готової продукції. Оцінка готової продукції у поточному обліку і балансі. Калькулювання фактичної собівартості продукції. Загальна схема обліку процесу виробництва.

Облік процесу продаж (збуту, реалізації) продукції. Формування відпускних (продажних) цін на продукцію. Відображення в обліку доходів від реалізації, собівартості реалізації, фінансових результатів від реалізації. Відображення в обліку адміністративних витрат та витрат на збут. Загальна схема обліку процесу продаж (збуту, реалізації) продукції.

Облік фінансових результатів. Загальна схема обліку фінансових результатів.

Тема 8. Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на підприємствах

Поняття облікових реєстрів. Узагальнення інформації про господарські операції, активи, капітал та зобов'язання підприємства в облікових реєстрах. Види і форми облікових реєстрів. Помилки в облікових реєстрах, способи їх виявлення та виправлення.

Форми бухгалтерського обліку. Характеристика журнально-головної, журнально-ордерної, простої, спрощеної та автоматизованої форм обліку.

Основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Централізована і децентралізована бухгалтерія. Права і обов'язки бухгалтера. Основні аспекти облікової політики підприємства.

Тема 9 Бухгалтерський баланс

Сутність бухгалтерського балансу. Види балансів за строками складання, залежно від обсягу інформації, за змістом. Бухгалтерський баланс як елемент фінансової звітності. Структура бухгалтерського балансу. Загальна характеристика розділів активу й пасиву балансу. Основні закономірності рівності активу й пасиву балансу. Основні вимоги до складання балансу. Оцінка статей активу балансу. Оцінка статей пасиву балансу. Сутність і типи господарських операцій. Вплив господарських операцій на актив, пасив і валюту бухгалтерського балансу. Значення балансу.

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Сутність та значення бухгалтерського обліку у системі управління підприємством. Мета та основні завдання ведення бухгалтерського обліку. Види бухгалтерського обліку. Порівняльна характеристика фінансового, управлінського та податкового обліку.

Склад та елементи фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності. Користувачі фінансової звітності та їх інформаційні потреби. Принципи підготовки фінансової звітності.

Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Сутність державного регулювання методології та організації обліку на підприємствах.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві: способи ведення бухгалтерського обліку, структура та функції бухгалтерського апарату. Поняття облікового процесу.

Сутність та значення облікової політики, порядок її розробки. Техніка ведення бухгалтерського обліку: розробка робочого плану аналітичних рахунків, визначення форми обліку, графіків документообороту первинних документів і реєстрів обліку, організації їх архівування, визначення порядку проведення інвентаризації. Обґрунтування методичних елементів облікової політики щодо окремих об'єктів обліку.

Тема 2. Облік основних засобів

Сутність необоротних матеріальних активів, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення руху матеріальних необоротних активів.

Характеристика рахунків з обліку необоротних матеріальних активів. Облік надходження необоротних матеріальних активів. Порівняльна характеристика методів нарахування амортизації (зносу) необоротних матеріальних активів та порядок їх обліку. Облік вибуття необоротних матеріальних активів. Порядок здійснення та відображення переоцінки та зменшення корисності активів. Облік поліпшення основних засобів. Організація та методика проведення інвентаризації необоротних матеріальних активів.

Особливості облік у операцій з операційної та фінансової оренди необоротних матеріальних активів.

Розкриття інформації про необоротні матеріальні активи в облікових реєстрах та у фінансовій звітності.

Тема 3. Облік нематеріальних активів

Сутність нематеріальних активів, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення руху нематеріальних активів.

Характеристика рахунків з обліку нематеріальних активів. Облік надходження та вибуття нематеріальних активів. Облік амортизації (зносу) нематеріальних активів. Організація та методика проведення інвентаризації нематеріальних активів.

Розкриття інформації про нематеріальні активи в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 4. Облік довгострокових фінансових інвестицій

Сутність фінансових інвестицій, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Характеристика рахунків та довгострокових фінансових інвестицій. Особливості обліку інвестицій за справедливою вартістю: метод амортизації собівартості та метод участі в капіталі. Зменшення корисності інвестицій.

Розкриття інформації про довгострокові фінансові інвестиції в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 5. Облік виробничих запасів

Сутність виробничих запасів, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення руху виробничих запасів.

Характеристика рахунків з обліку виробничих запасів. Аналітичний облік виробничих запасів. Синтетичний облік виробничих запасів та сутність методів оцінки їх руху. Особливості обліку товарно-виробничих запасів на складі. Облік оборотних МШП. Інвентаризація товарно-виробничих запасів.

Розкриття інформації про виробничі запаси в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 6. Облік витрат виробництва

Сутність витрат виробництва, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Характеристика рахунків з обліку витрат виробництва. Склад витрат, що формують собівартість продукції, робіт, послуг. Облік прямих витрат виробництва. Облік та розподіл загальновиробничих витрат. Облік витрат від браку продукції. Облік витрат основного та допоміжного виробництва. Оцінка та облік незавершеного виробництва. Облік витрат за елементами із використанням 8 класу рахунків.

Розкриття інформації про витрати виробництва в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 7. Облік готової продукції

Сутність готової продукції, її класифікація. Порядок визначення собівартості готової продукції. Документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік готової продукції. Розкриття інформації про готову продукцію в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 8. Облік дебіторської заборгованості

Сутність дебіторської заборгованості, її класифікація, порядок визнання та оцінки.

Характеристика рахунків з обліку дебіторської заборгованості.

Документальне оформлення та облік дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Облік дебіторської заборгованості за розрахунками. Облік розрахунків за виданими авансами. Порядок створення та облік резерву під дебіторську заборгованість.

Розкриття інформації про дебіторську заборгованість в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 9. Облік поточних фінансових інвестицій

Сутність фінансових інвестицій, їх класифікація, порядок визнання та оцінки. Характеристика рахунків з обліку поточних фінансових інвестицій. Облік поточних фінансових інвестицій. Розкриття інформації про поточні фінансові інвестиції в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 10. Облік грошових коштів

Сутність грошових коштів та грошового обігу. Загальний порядок ведення касових операцій та на рахунках в банку. Види банківських рахунків та порядок їх відкриття.

Характеристика рахунків з обліку грошових коштів. Документальне оформлення та облік касових операцій. Облік інших грошових документів. Документальне оформлення та облік руху грошових коштів на рахунках у банку. Форми безготівкових розрахунків: розрахунки платіжними дорученнями, розрахунки платіжними вимогами-дорученнями, розрахунки чеками, акредитивами та векселями.

Інвентаризація грошових коштів.

Розкриття інформації про грошові кошти поточні фінансові інвестиції в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 11. Облік доходів та витрат майбутніх періодів.

Сутність доходів та витрат майбутніх періодів, їх класифікація. Документальне оформлення та облік доходів та витрат майбутніх періодів. Розкриття інформації про доходи та витрати майбутніх періодів в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 12. Облік короткострокових зобов'язань

Сутність короткострокових зобов'язань, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення виникнення та погашення короткострокових зобов'язань. Характеристика рахунків з обліку короткострокових зобов'язань. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Облік короткострокових кредитів банку. Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Облік операцій з короткостроковими векселями виданими. Облік розрахунків з учасниками. Облік розрахунків за іншими операціями.

Розкриття інформації про короткострокові зобов'язання в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 13. Облік оплати праці

Сутність розрахунків з оплати праці. Структура заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування. Види нарахувань на фонд оплати праці та утримань із заробітної плати. Облік податку з доходів фізичних осіб.

Документальне оформлення розрахунків з оплати праці. Характеристика рахунків з обліку розрахунків з оплати праці. Порядок розрахунку та відображення в бухгалтерському обліку виплати по заробітній платі.

Облік розрахунків з оплати праці за невідпрацьований час. Порядок розрахунку середньої заробітної плати. Облік нарахування і виплати суми відпускних. Порядок створення резерву оплати відпусток. Облік нарахування і виплати допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Облік утримань із заробітної плати працівників на користь третіх осіб. Розкриття інформації про розрахунки з оплати праці в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 14. Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів

Сутність та види податків та платежів. Сутність розрахунків з бюджетом з податків та платежів, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення розрахунків з бюджетом. Характеристика рахунків з обліку розрахунків з бюджетом. Облік ПДВ. Сутність та облік податкового зобов'язання та податкового кредиту. Особливості нарахування та облік ПДФО. Порядок нарахування та облік податку на прибуток. Сутність постійних та тимчасового різниць при нарахування податку на прибутку у фінансовому обліку.

Розкриття інформації про розрахунки з бюджетом в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 15. Облік довгострокових зобов'язань

Сутність довгострокових зобов'язань, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення виникнення та погашення довгострокових зобов'язань. Характеристика рахунків з обліку довгострокових зобов'язань. Облік довгострокових кредитів банку. Облік операцій з довгостроковими векселями виданими. Облік довгострокових зобов'язань з оренди. Облік відстрочених податкових зобов'язань. Облік інших довгострокових зобов'язань.

Розкриття інформації про довгострокові зобов'язання в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 16. Облік доходів та витрат діяльності

Види діяльності, їх класифікація. Сутність доходів та витрат діяльності, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.

Документальне оформлення виникнення доходів та витрат. Характеристика рахунків з обліку доходів та витрат. Синтетичний та аналітичний облік доходів від реалізації продукції. Порядок формування та облік собівартості реалізованої продукції.

Облік інших операційних доходів. Облік загальновиробничих витрат та порядок їх розподілу. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших операційних витрат.

Облік доходів та витрат фінансової діяльності. Облік доходів та витрат інвестиційної діяльності. Облік доходів та витрат іншої звичайної діяльності. Облік доходів та витрат від надзвичайних операцій. Порядок визначення та облік фінансових результатів.

Облік належної до сплати суми податку на прибуток за даними фінансового обліку.

Розкриття інформації про доходи та витрати діяльності в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

Тема 17. Облік власного капіталу

Сутність власного капіталу, характеристика його складових.

Характеристика рахунків з обліку власного капіталу. Документальне оформлення формування та використання власного капіталу.

Облік статутного капіталу на підприємствах різних форм власності. Особливості обліку пайового капіталу. Облік додаткового капіталу. Порядок формування та облік резервного капіталу. Облік нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Випадки вилучення капіталу, порядок здійснення операцій та обліку щодо вилучення капіталу.

Сутність забезпечення зобов'язань, порядок обліку забезпечення зобов'язань.

Розкриття інформації про власний капітал в облікових регістрах та у фінансовій звітності.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

Економічний аналіз і теорія пізнання. Теорія пізнання - методологічна основа всіх галузевих наук і аналізу, зокрема. Об'єкти і суб'єкти пізнання. Аналіз і синтез - важливі інструменти пізнання. Індукція та дедукція у процесі аналітичних досліджень. Роль аналізу на кожній стадії процесу пізнання. Єдність аналізу і синтезу в науковому методі пізнання.

Економічний аналіз і найважливіші категорії діалектики (рух і розвиток об'єктів аналізу; простір і час, як загальні форми існування об'єктів аналізу; сутність і явище; зміст і форма; система, структура; причина, наслідок; необхідність, випадковість). *Економічний*

аналіз і закони діалектики (закон єдності та боротьби протилежностей; закон взаємного переходу кількісних і якісних змін; закон заперечення заперечення). Економічний аналіз і основні принципи діалектики.

Економічний аналіз як наука. Об'єктивні умови становлення економічного аналізу як науки. Економічний аналіз - функціональна конкретно-економічна наука: теоретичний, конкретно-економічний аналіз, мікро - і макроаналіз.

Роль економічного аналізу в управлінні. Еволюція системи управління та розвиток економічного аналізу. Системний підхід до управління. Системність, комплексність економічного аналізу. Економічний аналіз як важлива функція управління. Взаємозв'язок економічного аналізу з іншими функціями управління (плануванням, організацією, мотивацією, обліком, контролем, регулюванням тощо).

Економічний аналіз і обґрунтування управлінських рішень. Природа управлінських рішень. Процес прийняття управлінських рішень та економічний аналіз. Роль аналізу на кожному етапі вироблення управлінських рішень.

Принципи економічного аналізу.

Історія та перспективи розвитку економічного аналізу.

Тема 2. Зміст, предмет і завдання економічного аналізу

Підприємство як відкрита соціально-економічна система, її керована і керуюча підсистеми. Економічний аналіз як елемент керуючої підсистеми. Господарська і маркетингова діяльність як керовані підсистеми й об'єкти економічного аналізу. Елементи господарської діяльності (техніка, технологія, організація виробництва, організація праці, економічні відносини, соціальні умови трудового колективу); елементи маркетингової діяльності (ринкова ситуація підприємства, конкуренти, власні експортні можливості, сучасні та потенційні споживачі, товари); господарські процеси як об'єкти економічного аналізу. Предмет економічного аналізу, еволюція його формування. Характеристика різних поглядів учених на дефініцію „предмет економічного аналізу”.

Зміст економічного аналізу в системі ринкових відносин. Завдання економічного аналізу. Функції аналізу.

Місце економічного аналізу в системі наук. Зв'язок економічного аналізу з дисциплінами циклу природничо-наукової підготовки (політичною економією, мікро- та макроекономікою, бухгалтерським обліком, статистикою, економіко-математичним моделюванням, економікою підприємства) та дисциплінами професійної та практичної підготовки (фінансовим, управлінським обліком, аудитом).

Тема 3. Види економічного аналізу

Функції управління й основи класифікації видів економічного аналізу.

Ретроспективний аналіз. Зміст, мета, завдання, основні методологічні елементи. Організація й основні джерела інформації. Методика ретроспективного аналізу основних показників господарської діяльності підприємств.

Оперативний аналіз. Зміст, мета, завдання, характерні риси, основні методологічні елементи (об'єкти, показники, фактори, періодичність здійснення аналітичних оцінок, суб'єкти, джерела інформації). Організація та методика. Оперативний аналіз в умовах комп'ютерної обробки інформації, особливості його організації.

Перспективний аналіз. Зміст, завдання, основні методологічні елементи. Особливості організації та методики перспективного аналізу. Методи та засоби автоматизації моделювання та прогнозування економічних процесів.

Внутрішньогосподарський аналіз. Зміст, значення та завдання, організація й основні джерела інформації. Характеристика основних методологічних елементів. Особливості

методики аналізу діяльності структурних підрозділів підприємства за центрами виникнення витрат і центрами відповідальності.

Міжгосподарський порівняльний аналіз. Зміст, значення та завдання. Поняття бази порівняння. Основи науково обгрунтованого групування об'єктів міжгосподарських порівнянь. Основні прийоми й умови досягнення порівняльності об'єктів. Організація міжгосподарського порівняльного аналізу.

Техніко-економічний і соціально-економічний аналіз. Зміст, мета, завдання. Система техніко-економічних і соціально-економічних показників, методика їх аналізу. Основні джерела інформації.

Фінансовий аналіз. Об'єктивна необхідність, зміст, мета, завдання, об'єкти, види. Основні методологічні елементи, їх характеристика. Методика аналізу.

Маркетинговий аналіз. Об'єктивна необхідність маркетингового аналізу, його значення, завдання. Об'єкти та методика маркетингового аналізу макро- та мікросередовища підприємства.

Маржинальний аналіз. Основні положення маржинального аналізу. Аналіз безбитковості. Аналіз співвідношення „витрати – обсяг продажів - прибуток”.

Аналіз вигод і витрат. Суть, значення, мета, завдання. Основні структурні елементи методології. Методика аналізу.

Функціонально-вартісний аналіз. Суть, значення, мета й завдання. Форми та принципи ФВА. Функціональний опис об'єктів аналізу. Методи оцінки функцій. Функціонально необхідні витрати, їх визначення й аналіз.

Комплексний характер ФВА, етапи його проведення. Програма окремих етапів. Досвід і перспективи використання ФВА. Історія розвитку ФВА. Особливості досліджень по ФВА в зарубіжних країнах. Перспективи удосконалення методики й організації ФВА.

Системний аналіз. Суть, значення, мета та завдання. Основні методологічні елементи системного аналізу. Використання системного аналізу для розв'язання аналітичних задач. Етапи системного аналізу, їх характеристика.

Тема 4. Система комплексного економічного аналізу

Комплексний економічний аналіз (КЕА), його роль в управлінні діяльністю підприємства, мета, завдання, характерні риси. Системний підхід до економічного аналізу та способи його реалізації.

Система показників КЕА, її підсистеми (блоки). Характеристика блоків показників, їх зовнішні та внутрішні зв'язки. Блок-схема проведення КЕА.

КЕА як система пошуку резервів росту ефективності виробництва. Поняття, економічна сутність факторів росту ефективності господарської діяльності та резервів, їх класифікація.

Принципи організації пошуку та підрахунку резервів. Методики підрахунку й обгрунтування величини резервів. Сутність формального та неформального підходів до підрахунку резервів.

Тема 5. Метод і методика економічного аналізу

Метод економічного аналізу, його характерні ознаки.

Методика та методологія економічного аналізу. Зміст методики економічного аналізу. Загальна та часткова методика. Складові елементи методики економічного аналізу. Способи, через які реалізується науковий апарат методу економічного аналізу, їх класифікація.

Система показників як елемент методики економічного аналізу. Класифікація показників. Вивчення взаємозв'язків економічних показників. Роль фактора в аналізі як умови здійснення господарських процесів, причини зміни результатів діяльності.

Тема 6. Способи обробки економічної інформації в економічному аналізі

Спосіб порівняння. Сутність, форми порівнянь, їх мета, можливості використання в аналізі. Бази порівнянь. Основні умови порівнянності показників. Порівняльний аналіз, його види: горизонтальний, вертикальний, трендовий, одномірний, багатомірний.

Багатомірні порівняння в аналізі. Завдання, можливості і напрямки використання, побудова алгоритму багатомірних порівнянь.

Способи приведення показників до порівнюваного виду, нейтралізація впливу цінового, об'ємного (кількісного), структурного та якісного факторів. Інші способи досягнення порівнянності показників.

Використання відносних і середніх величин в економічному аналізі. Зміст, види, можливості використання в аналізі.

Спосіб групування інформації в економічному аналізі. Особливості використання групувань у статистиці й аналізі. Зміст типологічних і структурних групувань. Аналітичні групування, їх роль в економічному аналізі. Методика аналітичних групувань.

Деталізація. Сутність, види, можливості використання в аналізі. Спосіб деталізації загальних показників за часовою ознакою, за місцем здійснення господарських операцій, за центрами відповідальності та за складовими частинами показників (факторами).

Балансовий спосіб. Сутність способу, можливості використання в економічному аналізі.

Графічний спосіб. Сутність графіків, їх роль в економічному аналізі. Класифікація графіків, що використовуються в економічному аналізі, вимоги до побудови графіків.

Способи табличного відображення аналітичних даних. Значення аналітичних таблиць. Види, правила оформлення, форми аналітичних таблиць.

Тема 7. Методика факторного аналізу, способи вимірювання впливу факторів у детермінованому аналізі та вивчення стохастичних взаємозв'язків

Економіко-математичне моделювання як спосіб вивчення господарської діяльності. Поняття моделі та моделювання. Види моделей. Використання імітаційних моделей в економічному аналізі. Етапи процесу моделювання.

Детерміноване моделювання факторних систем. Основні типи кінцевих факторних систем. Способи моделювання детермінованих факторних систем.

Спосіб ланцюгових підстановок. Типи кінцевих факторних систем детермінованих моделей, у яких використовується спосіб ланцюгових підстановок. Сутність способу та правила його застосування. Алгоритм розрахунку впливу факторів цим способом у різних типах моделей.

Спосіб абсолютних різниць. Сутність, призначення та сфера застосування. Порядок і алгоритм розрахунку впливу факторів.

Спосіб відносних різниць. Сутність, призначення, сфера його застосування. Алгоритм розрахунку впливу факторів.

Спосіб відсоткових різниць. Сутність, призначення та сфера застосування, порядок і алгоритм розрахунку впливу факторів.

Спосіб пропорційного ділення та часткової участі. Сутність, призначення, сфера застосування, порядок і алгоритми розрахунку впливу факторів.

Індексний метод. Сутність і призначення. Алгоритм розрахунку впливу факторів цим методом для різних моделей.

Інтегральний спосіб. Основні недоліки методу елімінування. Сутність інтегрального способу, сфера його застосування. Алгоритм розрахунку впливу факторів у різних моделях інтегральним способом.

Поняття стохастичних зв'язків і задачі кореляційного аналізу. Сутність стохастичних взаємозв'язків між показниками. Відмінності стохастичних зв'язків від функціональних.

Способи дослідження залежності в стохастичному факторному аналізі. Етапи стохастичного моделювання. Кореляційний аналіз, можливості його використання в аналітичних дослідженнях.

Використання парної кореляції для вивчення стохастичних залежностей. Форми стохастичних зв'язків. Способи обґрунтування рівняння зв'язку.

Методика множинного кореляційного аналізу. Необхідність застосування багатофакторного кореляційного аналізу, його етапи. Методика оцінки та практичного застосування результатів кореляційного аналізу.

Тема 8. Евристичні методи в економічному аналізі

Значення використання в економічному аналізі досвіду й інтуїції спеціалістів, їх творчого мислення. Умови, які визначають необхідність використання евристичних методів. Загальна характеристика евристичних методів, їх класифікація.

Методи малоупорядкованого пошуку рішень. Типи аналітичних задач, що передбачають застосування методів малоупорядкованого пошуку (аналогії, інверсії, емпатії, ідеалізації тощо). Сутність методів, їх характеристика, можливості використання в економічному аналізі.

Методи упорядкованого пошуку рішень (АРЗВ, вепольний), їх характеристика. Етапи реалізації методів.

Безкритеріальні оцінки (ранжування, парне порівняння, бальна оцінка, експертна оцінка, експертна комісія, анкетування, інтерв'ю, метод „Дельфі”), їх характеристика, можливості використання в аналізі.

Критеріальні оцінки (типологія, репертуарні решітки, контрольні запитання, цільові оцінки, „павутиння”), їх характеристика, значення в економічному аналізі.

Оцінково-пошукові методи (комісії та конференції, колективного блокнота, „мозкового штурму”, банку ідей, активного соціологічного тестового аналізу та контролю, ділової гри): сутність, можливості використання в економічному аналізі. Схеми реалізації методів.

Тема 9. Методи економічного аналізу для обґрунтування стратегічних рішень

SWOT-аналіз. Сутність і роль SWOT-аналізу в обґрунтуванні перспективи розвитку підприємства. Методика SWOT-аналізу. Критерії оцінки сильних і слабких сторін підприємства, шкала оцінки критеріїв.

ABC-аналіз. Сутність методу, напрямки його використання. Принцип Парето – основа методики ABC-аналізу. Етапи проведення ABC-аналізу.

Мережевий аналіз. Сутність, значення. Методи критичного шляху та PERT як спеціальні мережеві методи.

Основи методології фундаментального аналізу.

Тема 10. Методика аналізу основних показників господарської діяльності

Аналіз організаційно-технічного рівня підприємства. Загальна схема аналізу показників організаційно-технічного рівня. Оцінка динаміки показників рівня техніки, технології, організації виробництва, праці та управління. Зміст і методи аналізу прогнозів удосконалення організаційно-технічного рівня підприємства, відповідно до прийнятої стратегії маркетингу.

Аналіз використання основних засобів. Завдання аналізу стану та використання основних засобів. Методика аналізу показників використання основних засобів. Аналіз фондівіддачі та фондоозброєності праці. Фактори зміни фондівіддачі та її вплив на обсяги виробництва. Застосування способів детермінованого факторного аналізу для виявлення резервів зростання ефективності використання основних засобів.

Аналіз використання матеріальних ресурсів. Завдання аналізу придбання й використання матеріальних ресурсів, інформаційне забезпечення. Аналіз забезпеченості виробництва продукції матеріальними ресурсами. Аналіз використання матеріалів. Розрахунок впливу факторів „норми” і „ціни” на загальні витрати матеріальних ресурсів. Аналіз відхилень від норм за причинами та винуватцями. Аналіз матеріаломісткості та матеріаловіддачі.

Аналіз використання трудових ресурсів. Завдання аналізу й інформаційне забезпечення. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз продуктивності праці. Пошук резервів підвищення продуктивності праці та збільшення випуску продукції.

Аналіз собівартості продукції. Завдання й інформаційне забезпечення аналізу собівартості продукції. Система показників собівартості продукції. Загальна схема формування витрат на виробництво продукції. Аналіз загальних показників собівартості виробленої продукції. Аналіз витрат на 1 грн. продукції за цінами продажу. Факторний аналіз витрат на 1 грн. продукції. Аналіз собівартості окремих виробів. Аналіз витрат на виробництво за елементами та статтями калькуляції.

Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг. Значення, завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному та вартісному виразі. Аналіз динаміки обсягу виробництва продукції. Аналіз якості продукції, робіт і послуг. Показники якості, методика їх аналізу. Аналіз життєвого циклу продукції.

Аналіз фінансових результатів та фінансового стану. Завдання й інформаційне забезпечення. Методика аналізу фінансових результатів та рентабельності. Методика аналізу оборотності оборотних засобів. Методика аналізу ліквідності, платіжної спроможності та ринкової стійкості. Методика аналізу використання власного капіталу та залучених коштів.

Тема 11. Організація економічного аналізу

Організація економічного аналізу на підприємствах. Зміст, мета, завдання.

Принципи організації аналізу. Складові елементи організації аналітичної роботи на підприємстві. Планування аналітичної роботи. Загальний план аналізу. Тематичний план (програма) конкретних аналітичних робіт.

Організаційні системи економічного аналізу. Розподіл обов'язків між функціональними службами підприємства щодо виконання аналітичних робіт. Форми проведення внутрішнього та зовнішнього аналізу.

Основні етапи аналітичної роботи та їх характеристика. Узагальнення й оформлення результатів аналізу.

Тема 12. Інформаційне забезпечення економічного аналізу

Система інформації як база даних для економічного аналізу. Принципи організації інформаційного забезпечення. Вимоги до організації інформаційного забезпечення. Класифікація інформації для економічного аналізу. Джерела інформації, їх характеристика.

Нагромадження та систематизація облікових, звітних і планових даних для аналізу, складання рядів динаміки аналізованих показників. Вихідні принципи складання аналітичних таблиць.

Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Перевірка достовірності джерел інформації, які використовуються в економічному аналізі.

Тема 13. Організація комп'ютерної обробки економічної інформації

Роль автоматизації економічних розрахунків у підвищенні ефективності аналітичних досліджень.

Зміст економічного аналізу в умовах автоматизованої обробки інформації. Класифікація аналітичних задач. Умови переведення аналітичних задач на ПЕОМ. Організація автоматизованого робочого місця аналітика.

Автоматизована підсистема комплексного економічного аналізу (ПКЕА). Забезпечуючі підсистеми ПКЕА: інформаційне забезпечення, програмне, організаційно-технічне, правове й ергономічне, їх характеристика.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК (ТЕОРІЯ)

1. Білоусько В.С., Беленкова М.І., Авілкова О.Г. Бухгалтерський облік (загальна теорія): практ. посібник за ред. В.С. Білоуська / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х., 2011. – 251 с.
2. Білоусько В.С., Беленкова М.І., Теорія бухгалтерського обліку: навч. посібник – К.: Алерта-2010. – 402 с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова. В. П. Шило. С. Б. Ільїна та ін. — К.: Центр учбової літератури. 2010. — 536 с.
4. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: Підручник / А.Г.Загородній, Г.ОПартин, Л.М.Пилипенко, Т.І.Партин. 3-тє вид., доопрац. і доп. – Львів:Видавництво Львівська політехніка, 2011. – 340с.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07. 1999 року № 996-XIV, із останніми змінами внесеними згідно із Законом № 663-VII від 24.10.2013 року
6. Ковальчук Т.М. Бухгалтерський облік (теорія): навч. посіб. / Т.М.Ковальчук, Н.М.Королук; за ред. Т.М.Ковальчук. – Чернівці:Чернівецький нац.ун-т, 2012. – 536с.
7. Легенчук С.Ф.Теорія і методологія бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки [Текст]: монографія / С.Ф.Легенчук. – Житомир:ЖДТУ, 2010. – 652с.
8. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2011. — 670 с.
9. Облік і аудит: практикум дистанційного тестування: навч.посіб. / За загальною редакцією професорів: М. Ф. Огійчука, В. Я. Плаксієнка, Є. В. Калюги. – К.: Алерта, 2013. – 448 с.
10. Облік, контроль та аналіз: навч. посібник / І.І. Пилипенко, В.П. Пантелеєв, В.О. Шевчук та ін.; за ред. В.П. Пантелеєва – К.: Бізнес Медіа Колсалтинг, 2011. – 368 с.
11. Облік, контроль та аналіз: Словник-довідник: Навч. посіб. Я. І. Пилипенко, В. П. Пантелеєв, В. О. Шевчук та ін.; За ред. проф. В. П. Пантелеєва, В. О. Шевчука. — К.: Бізнес Медіа Консалтинг, 2011.—368 с.
12. Пархоменко В. М. Бухгалтерський облік в Україні. Нормативи. Коментарі. /В.М. Пархоменко.- К.: НОМУРО, 2012. - 732 с.
13. Плиса, Володимир Йосипович. Бухгалтерський облік [Текст] : навчальний посібник / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. - К. : Каравела, 2010. - 480 с.
14. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. — К., 2012. — 647 с.
15. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 6-тє вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.
16. Шара, Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік [Текст] : навчальний посібник / Є. Ю. Шара, О. О. Бідюк, І. Є. Соколовська-Гонтаренко ; Нац. ун-т державної податкової служби України. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 424 с.
17. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. 3-тє вид., перероб. І под. – К.:Знання, 2008. – 535с.

II. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

1. Бабіч В.В. Фінансовий облік [текст]: навч. посібник / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. У 2 част. – К.: КНЕУ, 2006. – 282с.

2. Бухгалтерський облік в Україні [текст]: навч. посібник / Р.Л. Хом'як, В.І. Лемішовський, А.С.Мороз та ін. За ред. Р.Л.Хом'яка. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2008. – 1224 с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник / Під заг. ред. Ф.Ф.Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Гладких Т.В. Фінансовий облік [текст]: навч. посібник / Т.В. Гладких. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 480с.
5. Голов С.Ф. Фінансовий облік [текст]: підручник / С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. І.Ю.Кравченко, Г.А.Ямборко. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
6. Крупка Я.Д. Фінансовий облік [текст]: підручник / Я.Д.Крупка, З.В.Задорожний, Н.Я.Микитюк та ін. – К.: «Хай-тек Прес», 2011. – 544 с.
7. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник / О.В.Лишиленко. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 528 с.
8. Постанова НБУ від 12.11.2003р. №492 «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах».
9. Постанова НБУ від 17.06.2004 р. № 280 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України»
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (з наступними змінами і доповненнями): Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [електронний ресурс]. – доступ. – www.rada.gov.ua.
11. Сук Л.К. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання, 2005. – 471с.
12. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський, фінансовий облік, оподаткування і звітність [текст]: навч. посібник / Н.М.Ткаченко. – К.: Алерта, 2011. – 923 с.
13. Фінансовий облік [текст]: навч. посібник / За ред.. В.К.Орлової, М.С.Орлів, С.В.Хоми. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 510 с.
14. Чебанова Н.В. Фінансовий облік [текст]: підручник / Н.В.Чебанова, Т.І.Єфименко. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 704 с.

III. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

- 1.Бабець Є.К., Горлов М.І., Жуков С.О., Стасюк В.П. Теорія економічного аналізу. Навч.посібник.- К.: ВД „Професіонал”, 2007.-384 с.
- 2.Баканов М.И., Мельник М.В., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник /Под ред. М.И.Баканова. - 5-е изд. перераб. и доп.-М.: Финансы и статистика, 2006Баканов М.И. Теория экономического анализа. Учебник. - М.: Финансы и статистика, 2006.
- 3.Ковальчук Т.М. Теорія економічного аналізу. Навч-методичний посібник. Рек.М-вом освіти і науки України. -Чернівці: ЧНУ, 2011.-544с.
- 4.Мних Е.В. Економічний аналіз: Підручник: Вид. 2-е перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005
- 5.Постанова НБУ від 18.06.2003 р. № 254 «Про затвердження положення про організацію операційної діяльності в банках України»
- 6.Савицкая Г.В. Теория анализа хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА-М, 2007.
- 7.Теорія економічного аналізу. Підручник / В.М.Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. Тернопіль: Видавництво Астон, 2006.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування проводяться у вигляді тестування та практичних завдань. Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення тестування приймальною комісією попередньо готуються тестові завдання відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на Web-сайті Київського інституту банківської справи (<http://www.kibs.kiev.ua/>) та інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до Київського інституту банківської справи.

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, яке містить 20 тестів, для кожного з яких передбачено 4 варіантів відповідей та одне завдання (задачу)

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її номер у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання завдання відводиться 2 години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється в 4 бали, правильний розв'язок завдання № 21 оцінюється в 20 балів. Максимальна сума балів за відповіді на всі питання становить 100.

Для переведення кількості балів в оцінки за чотирьохбальною системою оцінки знань вступників використовується така шкала переведення:

Кількість балів	Оцінка
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
59 і менше	незадовільно

Вступник, який набрав менше за 60 балів на фаховому випробуванні, не допускається до участі у конкурсі для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні у Київському інституті банківської справи, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та розглядається головою Приймальної комісії.

Голова Приймальної комісії

Тутік Л.І.

Голова фахової екзаменаційної комісії

Калюга Є.В.